

PAMFLET: BERNARD NEŽMAH

PRAVICE VLADANIH

OD ROGA, RAČUNA ZA ELEKTRIKO, DELNIČARJA
DO MEŠČANA SODOBNEGA MESTA

Ob obletnici množičnih pobojev v Kočevskem rogu sta bila letos komemorativna govorca nadškof ANTON STRES in prvič tudi premier BORUT PAHOR. Besede so tekle predvsem o spravi in odpuščanju. Toda poboj več kot deset tisoč ljudi, slovenska Srebrenica, ostaja še naprej trpki memorial predvsem sorodnikov žrtev. Mnogi, če ne celo večina, s tem nima pravzaprav nič.

Pač, predsednik države DANILO TÜRK je bil po pisanju medijev malce nejevoljen, ker ga niso povabili. Povsem depasirano vprašanje.

Pri tej največji tragediji ne gre za listo govornikov na žalnem srečanju, temveč za njegovo mesto v sodobni slovenski državi. Premier Pahor je resda izrekel, da »vzemimo temne strani naše zgodovine za žalosten spomin in opomin«. Toda kako naj jih vzamemo? - Preprosto s tem, da država prevzame tragični dogodek za del kolektivnega spomina, in to tako, da ta mračni dan razglasi za denimo dan nacionalne žalosti. Dan torej, ki se ne dogodi samo na moriščih, ampak po celotni državi. Dan, ki ga ne bi brisali iz spomina, ne minorizirali, ampak vsakič o njem povedali njegovo bit: dogodil se je kolektivni zločin oblasti nad vojnimi ujetniki. Popolno izničenje osnovnih človekovih pravic.

To pa ni le stvar preteklosti, marveč predvsem sedanosti. Danes seveda ne nastopa v obliki vojaškega nasilja, pa vendar je vzorec v nekaterih značilnostih podoben, ko oblast v imenu svoje dominacije ignorira manjšine, ki jih ne pripusti k soodločanju o skupni stvarnosti. Vzemimo torej nekaj aktualnih dogodkov.

Pred časom je Urad za varstvo konkurence razsodil, da so elektro podjetja delovala kartelno in da so državljeni leta plačevali previsoke račune za elektriko. Kakšen je bil odziv? So jim torej povrnila preveč plačane zneske? Niti v sanjah ne, in tudi vlada, ki ima vpliv nanje, ni storila nič.

Ekonomist RADO PEZDIR je tokrat namesto komentarja začel akcijo civilne družbe in organizirati vzvode, s katerimi bi združil državljanje, da vložijo postopke za povrnitev preplačanega denarja. Gesta, ki je tektonska, zakaj namesto splošnega sitnarjenja je napeljal na samoorganizacijo atomiziranega prebivalstva. Če so državljeni doslej delovali le prek javnega mnenja, moraliziranja in ob morebitni podpori medijev delovali na oblastnike z namenom, da ti spremenijo svojo prakso, pa jih zdajšnja akcija spreminja v dejavne subjekte. Nastopa neodvisno od tega, kaj si mislijo vladajoče oz. opozicijske

stranke, akter pa je ljudstvo samo, ki se z zahtevno po svoji pravici obrača neposredno na sodišče!

Tajkunizacija Slovenije tudi ni samo politični fenomen. Kaj so prinesle odstavitve tajkunskih direktorjev ŠROTA, BAVČARJA, KORDEŽA, pred časom tudi Mercatorjevega JANKOVIČA? Beseda tajkuni kajpak ni psovka, ampak meri na direktorje, ki so tako vodili podjetja, da so si poleg plač posredno gradili milijonska parapremoženja. Rezultat so bili samo odhodi z direktorskih mest, nikoli ni nova uprava zoper njih vložila odškodninskih tožb. Poglejmo samo eklatantni primer direktorovanja Boška Šrota, ki je dajal milijonska posojila svojim Centrom Naložbe etc., po njihovem kolapsu pa je matična Pivovarna Laško ostala brez več deset milijonov evrov. Rezultat Šrotovega prevzema je torej neposredna izguba vrednosti d. d. Pivovarne Laško, s tem pa so vsi delničarji izgubili del svojega premoženja. Kaj je torej naravna reakcija opetnajstenelega lastnika, če ne poskus, da od akterja terja njihove izgube, in od nadzornikov, ki so bili leta plačani, da bdijo nad umnostjo gospodarjenja, ne poskuša dobiti vsaj dela premoženja? Toda zdaj nastopi preseenečenje: novo vodstvo in veliki institucionalni lastniki so požegnali vse rabote. Samo »Vseslovensko združenje malih delničarjev« (VZMD) napoveduje, da bo na skupščini družbe zahtevalo odškodninsko odgovornost direktorja Šrota in četice njegovih nadzornikov. Skratka, mali delničarji so pojem, ki za menedžment sploh ne obstaja, zato je njihova samoorganizacija nujni

instrument, ki jim sploh omogoča, da postanejo dejavni akter zoper nakane podjetniških oblastnikov.

Kaj pa manjšina v stranki? Iz Zaresa je izstopil minister MATEJ LAHOVNIK. Sodobna politična zgodovina ne beleži primera, da bi iz stranke odšel najbolj priljubljeni član. In kako ravna Zares? Predsednik GREGOR GOLOBIČ pove, da to ni preseenečenje, saj da Lahovnik že dolgo ni dejaven v strankinem vrhu. Je to odgovor? Saj ne gre za preseenečenje, marveč za odhod njenega ustanovnega veljaka, katerega pogledi očitno niso bili kompatibilni s politiko Zaresa. Tisto, kar pa je preseenečenje, je indolenca zaresovcev. Ti ne le, da so kot stroj podpirali rabote svojega predsednika in njegove Ulte, temveč delujejo povsem neavtonomno tudi v glavnem mestu, kjer štejejo samo kot glasovalna mašina župana Zorana Jankoviča. Zadnjič so tako podprli novi prostorski plan Ljubljane, katerega značilnost je obširno povečanje zazidalnih načrtov v mestu. Nedolžna reč oziroma naravna rast mesta?

Zoper nakane Jankovičeve oblasti so protestirali tudi stanovalci Župančičeve jame, ki jim bodo v neposredno bližino posadili nekaj novih stolpičev. Pač po logiki gostejše poseljenosti mestnega središča. Zato se zdi upor sebična akcija dela meščanov, ki bi radi bivali v bolj zeleni četrti.

Toda kakšne učinke imajo nove in nove stanovanjske gradnje? V lanskem letu je prekomerna onesnaženost centra s trdimi delci v zraku trajala 112 dni. Medtem pa zakonski normativi dopuščajo 35 kontaminiranih dni. Namesto vsak deseti dan so tako meščani dihali vsak tretji dan zdravju izjemno škodljive delce. A to niso ljubki delci, ki malce poletijo skozi pljuča, ampak alergeni, ki povzročajo letno po sto prezgodnjih smrti ter množico obolenj dihal in pljuč. Vzrok pa je v največji meri promet.

In kaj je postorila mestna oblast v stanju trikratnega povečanja onesnaženosti mestnega zraka? Prestavila je merilec onesnaženosti z ene ulice na drugo, zgradila mega stadion, h kateremu naj bi se valile nove kolone avtomobilov, zdaj pa je sprejela še prostorski akt, ki bo z intenzivno naseljenostjo še povečal mestni promet.

Tu pa se pojavi največje preseenečenje. Medtem ko 240 gejev terja svoje pravice na bučni mestni paradi, večina meščanov ne postavi kot prvo zahtevo korenitih ukrepov za zmanjšanje škodljivih izpuhov in s tem odhod aktualne mestne oblasti. X